

FRAGMENTS D'UN ANTIFONARI DE L'OFICI DIVÍ DE BESIERS (TARRAGONA, ARX. HIST. ARXID., FRAG. 19/1)

per MIQUEL S. GROS I PUJOL

Els antifonaris de l'ofici diví, tant els catedralicis com els monàstics, són els llibres litúrgics antics més malament representats en les col·leccions catalanes de manuscrits dels segles *x*-*xiii*. Deixant a part els fragments d'antifonari, la majoria de vegades només formats per un foli o bé un bifoli, cal anar al segon quart del segle *xii* per trobar un antifonari catedralici més o menys complet. Es tracta de l'Antifonari de sant Feliu de Girona,¹ que, malgrat les seves nombroses llacunes, ens permet de veure com es presentaven aquests llibres de cant formats per les antífones i els responsoris que s'empraven en les diferents hores canòniques de l'ofici diví al llarg de tot l'any litúrgic.

Els manuscrits monàstics, en concret els dels nombrosos monestirs benedictins de l'antiga Narbonesa i de la Catalunya Vella, encara són molt més rars. De fet, no se n'ha conservat cap de sencer i els fragments escassegen.² Aquests antifonaris, en part podrien ser refets per les consuetes dels monestirs, però l'única de conservada és la del monestir de Sant Cugat del Vallès escrita en els anys 1219-1221 pel monjo Ramon Ferrer.³ Després ja cal anar als cantorals dels segles *xv*-*xviii*, entre els quals destaquen els de l'antic monestir de Sant Feliu de Guíxols, que es conserven a l'arxiu municipal d'aquesta mateixa vila, encara, però, no ben inventariats.⁴ L'excepció són els antifonaris monàstics de tipus cistercenc, força ben representats en els fons monàstics dels monestirs de Poblet, de Santes Creus i de Vallbona de les Monges.⁵

1. Ha estat publicat per J. M. MARQUÈS i M. S. GROS «L'antifonari de Sant Feliu de Girona (Girona, Museu Diocesà, ms. 45)», *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, 6 (1995) 177-326.
2. El més important d'aquests fragments sembla ser el Vic, Bib. Episc.. Frag. VI/1, del segle *xi*.
3. És el manuscrit Barcelona. Arx. Cor. Aragó. St. Cugat, ms. 46. El senyor Efrem E. Compte prepara l'edició d'aquest volum.
4. J. JANINI, *Manuscritos litúrgicos de las bibliotecas de España. II: Aragón, Cataluña y Valencia*, Burgos, 1980, p. 103.
5. JANINI, *Manuscritos litúrgicos...*, p. 173, 225 i 307. Els del monestir de Poblet, però, procedeixen d'altres monestirs cistercencs espanyols.

La gran importància dels fragments que aquí publiquem rau en el fet que són dotze folis força ben conservats, datables al segle x. Pertanyen a l'ofici diví catedralici i, segons sembla, han de procedir de Besiers, si no de la mateixa catedral de Sant Nazari, almenys d'un altre centre eclesialístic d'aquest antic bisbat, situat entre Narbona i Montpeller, no lluny d'Agde. La seva edició i estudi omple una gran llacuna, no solament en la coneixença de l'antiga tradició litúrgica narbonesa, sinó, també en la dels antics bisbats catalans.

Els fragments procedeixen dels relligats dels volums de l'Arxiu Parroquial de Santa Maria d'Alcover, situat a la comarca de l'Alt Camp de Tarragona, a uns vint quilòmetres al nord-oest de la ciutat. Degueren entrar a l'arxiu arxidiocesà tarragoní l'any 1921, en crear-lo el cardenal Vidal i Barraquer en l'esmentat any, del qual el primer arxiver fou mossèn Sanç Capdevila. Devia ser ell mateix qui els separà dels volums notariais i els relligà formant un petit quadern, i qui els assignà el número 1 de la secció de manuscrits de l'arxiu. També fou ell qui en publicà la primera notícia l'any 1930.⁶ En aquesta nota ja els data del segle x, i fa una breu descripció dels seus caràcters extrems i del seu contingut. De les lletres majúscules diu que són «barroeres» i que estan «il·luminades de plata i de vermelló», no advertint que el color platejat és el resultat d'haver perdut el color vermell per culpa de la humitat. També afirma que la seva notació musical serà estudiada per Higini Anglès i publica l'anvers del foli 3.

No sabem si Higini Anglès complí l'encàrrec d'estudiar la notació musical dels fragments, però l'any 1935 els inserí en la llista de manuscrits musicals de la seva gran obra sobre la música a Catalunya fins el segle XIII, on els assignà el número 51, i en publicà el foli 5v.⁷ Els considera del segle x i, seguint el parer de Sanç Capdevila, diu que els fragments procedeixen d'un còdex preciosíssim pel fet que les lletres inicials eren platejades. Ni Sanç Capdevila ni Higini Anglès es defineixen sobre si és un antifoner secular o monàstic.

Posteriorment han estat descrits per Josep Janini i Xavier Ricomà en el seu catàleg dels fragments de l'arxiu tarragoní, on els descriuen com el fragment 19/1.⁸ Janini en torna a parlar en el seu gran catàleg dels manuscrits litúrgics de les biblioteques hispàniques, on els considera de la segona meitat del segle x i procedents d'un monestir de Besiers.⁹

Els fragments figuraren en l'exposició «Millenium», organitzada pels bisbes catalans l'any 1989, en el catàleg de la qual es publicà una fotografia dels folis 10v-11,¹⁰ i en l'exposició «Pallium» feta a la catedral de Tarragona

6. S. CAPDEVILA, «Notes d'arxius», *Analecta Sacra Tarraconensia*, 6(1930), p. 295.

7. H. ANGLÈS, *La música a Catalunya fins al segle XIII*, Barcelona, 1935, p. 170.

8. J. JANINI i X. RICOMÀ, «Fragmentos litúrgicos del Archivo Histórico Archidiocesano de Tarragona», *Analecta Sacra Tarraconensia*, 38 (1966), p. 219-220.

9. JANINI, *Manuscritos litúrgicos...*, p. 220.

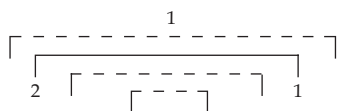
10. *Millenium. Història i Art de l'Església Catalana*, Barcelona, 1989, p. 96-97.

l'any 1991. En el seu catàleg es publicà una fotografia dels folis 5^v-6.¹¹ La descripció més extensa i precisa l'ha ofert Joaquim Garrigosa en el seu catàleg dels manuscrits musicals anteriors al segle XIII conservats a les biblioteques catalanes. Els data a la segona meitat del segle X i també els considera procedents d'un monestir de prop de Besiers.¹² També l'esmenten Serdà i Alexandre Olivar en els seus estudis.¹³

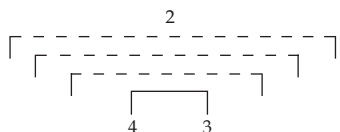
DESCRIPCIÓ DEL MANUSCRIT

Són dotze folis en pergamí força ben treballat, de format reduït, perquè només fan 24x16cm, cosa que permetia als cantors transportar el manuscrit en les processons. El seu ratllat és fet a punta seca sobre la cara del pèl i conserven encara els petits forats previs al ratllat, detall que permet pensar que el seu format actual deu ser pràcticament igual al primitiu. Sembla, segons pot deduir-se del foli 8, que els quaderns no portaven en el revers, al marge inferior, numeració o reclams. En els quaderns, els folis anaven encarats així: <><> | <><>.

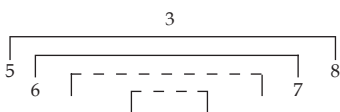
D'acord amb el seu contingut i tenint present l'anvers i el revers de cada foli, es pot deduir que els dotze folis procedeixen de quatre quaderns que es poden reconstruir així:

Diumenge VI de Quaresma i de Rams i fèries II i III de Setmana Santa.

Vespres del dia de Pasqua i fèries de la setmana de Pasqua.

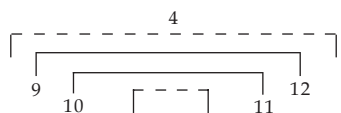

Diumenge I i II de després de l'octava de Pasqua, responsoris pasquals fins l'Ascensió, inici de l'ofici de sants en temps pasqual, final de l'ofici de sant Afrodici (22-III), festes dels apòstols Felip i Jaume (1-v) i de la invenció de la Santa Creu (3-v), diumenge IV de després de l'octava de pasqua i vespres de la vigília de l'Ascensió.

11. *Pallium. Exposició d'art i documentació*, Tarragona, 1991, p. 235.

12. J. GARRIGOSA, *Els manuscrits musicals a Catalunya fins al segle XIII*, Lleida, 2003, p. 209.

13. LL. SERDÀ, «La introducció de la litúrgia romana a Catalunya», *II Congrés Litúrgic de Montserrat*, vol. 4, Montserrat, 1967, p. 19, i A. OLIVAR, «Les supervivències litúrgiques a Catalunya en els manuscrits dels segles XI-XII», *II Congrés Litúrgic...*, p. 57.

Festa de l'Ascensió, diumenge de després de l'Ascensió, vigília i festa de la Pentecosta, vigília i festa de sant Joan i sant Pau (26-vi) i vigília de sant Pere (29-vi).

Com que el contingut del foli 8^v segueix bé en l'anvers del foli 9, es pot deduir que el primer foli del quart quadern havia quedat en blanc o que ja estava tallat en escriure el manuscrit.

La seva lletra és la minúscula carolina encara força primitiva, de tipus quelcom arrodonit, lleugerament inclinada vers la dreta. És escrita en tinta de color marró fosc tirant cap a negre. Té 0,02 cm d'alçada, com en la majoria dels manuscrits musicals catalanonarbonesos dels segles x-xii. És obra d'un bon cal·lígraf i es troba distribuïda en una sola columna de tretze línies que ocupen 18x12,5 cm. Les línies són separades uns 1,5 cm. a fi de poder-hi escriure la notació musical

No han conservat cap títol ni caplletra important. Les caplletres secundàries i les rúbriques són força senzilles, totes fetes només en color vermell, que, com ja hem dit, en oxidar-se té un to platejat, i en negre amb tocs de vermell. En les rúbriques s'utilitzen lletres majúscules i minúscules resseguides per una ratlla horitzontal, també de color vermell, que en certa manera les unifica. La notació musical és l'aquitana força diastemàtica, sense, però, ratlles ni claus ni guió final. També és obra d'un bon cal·lígraf.

Els textos presenten la peculiaritat de només tenir l'inici, i quan són molt extensos són parcialment retallats, indicant només amb un punt els llocs on s'han suprimit els mots. Presenten també afegitons posteriors posats sobre els primers mots primitius. Com que la majoria d'aquests afegitons són del final dels segles xi-xiii ens indiquen el llarg ús que els cantors van fer del manuscrit.

DATA I LLOC D'ORIGEN

Tots els que han parlat d'aquests fragments els daten del segle x, i per raó de la seva notació aquitana descarten que puguin ser d'origen català, on la notació aquitana no s'imposarà fins al segle xii. Procedeixen, doncs, certament d'un escriptori del nord dels Pirineus, i com que contenen part de l'ofici de sant Afrodisi, bisbe de Besiers, es creu que és entorn d'aquesta seu episcopal on cal cercar el seu lloc d'origen.

És més difícil, però, de poder assignar-li una datació més precisa per la gran manca que es té de manuscrits i de documents dels bisbats del nord de l'antiga Narbonesa, especialment de la mateixa seu arquebisbal de Narbona. Per sort, però, l'Arxiu Episcopal de Vic n'ha conservat dos d'originals dels primers decennis de l'esmentat segle x. Són les actes del sínodo d'Agde, de l'any 907, i de l'elecció del bisbe Jordi d'Osona, de

l'any 914.¹⁴ El primer, amb tota seguretat, va ser escrit a la mateixa cúria arquebisbal de Narbona per l'escrivà Esteve. És d'una minúscula carolina molt acurada, com exigeix el contingut del document, que presenta força semblança amb la lletra dels fragments, tot i ser de dues mans diferents. L'acta de l'elecció del bisbe Jordi d'Osona també va ser escrita a la cúria narbonesa, molt possiblement pel mateix escrivà Esteve, que no la signà per tractar-se d'un decret de l'arquebisbe Àgius. La seva lletra és quelcom més descurada que la dels dos altres documents. Per això hem optat per publicar, encarats, l'inici de l'acta del sínode de Sant Tiberi d'Agde i el foli 12^v dels fragments, per justificar, en la mesura del possible, la hipòtesi que els fragments poden ser assignats al primer quart del segle x.

Sobre el seu lloc d'origen sembla que no hi ha cap dubte. La presència de l'ofici de Sant Afrodisi en els fragments justifica plenament, com ja s'ha fet, de considerar-los originaris d'aquesta seu episcopal. S'ha suggerit que vindrien d'algun monestir de la zona. Podria ser per exemple, el de Sant Afrodisi, restaurat al final del segle ix, a la mateixa ciutat de Besiers, no lluny de la catedral,¹⁵ cosa, però, impossible, perquè l'antifonari no pertany a l'ofici monàstic, sinó al catedralici. Cal, doncs, pensar en una església secular de la zona, i aquesta no pot ser altra que la mateixa catedral de Sant Nazari de Besiers, perquè al final de les segones vespres del dia de Pasqua hi ha dues antífoes per anar en processó a les esglésies de Santa Creu i de l'arcàngel Sant Miquel. De la primera no se'n conserva cap testimoni antic i podria tractar-se només d'un altar de la mateixa catedral. De la segona, en canvi, consta que existia com a edifici separat del de Sant Nazari, l'any 946, encara que actualment no es conservi ni el record d'on era edificada.¹⁶ I com que no es coneix cap altre centre de culte a la zona de Besiers amb una segona església dedicada a l'arcàngel, sembla que cal assignar l'antifonari a la mateixa catedral de Sant Nazari, si no el mateix manuscrit del qual provenen els fragments, almenys la litúrgia que conté.

També sembla indicar aquesta procedència la sèrie dels responsoris de les matines del sisè diumenge de quaresma, també anomenat de Passió, perquè els responsoris que utilitza n. 3-16 de la present edició es troben pràcticament en el mateix ordre en el Breviari de Besiers del segle xv, actualment París, BnF. lat. 1059.¹⁷

Més complicat és conèixer el camí que el manuscrit seguí fins a ser utilitzat per rellegir els manuals de l'Arxiu Parroquial d'Alcover, prop

14. E. JUNYENT, *Diplomatari de la catedral de Vic. Segles IX-X*, Vic, 1980-1996, documents 39 i 62, respectivament.

15. Sobre aquest monestir, vegeu L. H. COTTINEAU, *Répertoire topo-bibliographique des abbayes et prieurés*, vol. 1, Macon, 1939, col. 374.

16. P. A. FEBRIER i X. BARRAL, *Topographie chrétienne des cités de la Gaule des origines au milieu du VIIIe siècle. VII: Province ecclésiastique de Narbonne*, París, 1989, p. 37.

17. Sobre aquest breviari, vegeu PH. LAUER, *Bibliothèque Nationale. Catalogue général des manuscrits latins*, vol. 1, París, 1939, p. 381-382, i V. LEROQUAIS, *Les breviaires manuscrits des bibliothèques publiques de France*, vol. 3, París, 1934, p. 65-68. Agraïm aquesta notícia al P. Juan Pablo Rubio, monjo de l'abadia benedictina de la Santa Cruz, del Valle de los Caídos.

An nuente atq; inspirante diuina clementia Anno uerbi inc
 ar tuus primus mar bonae ciuitatis antestis. paritq; seruus di.
 ad iam abbatum & diuersi ordinis clericorum maxima con globatio
 homine hidal charius. pferens querimoniam suae aecclae dicensq;
 atq; gotia sacris insisteret eru ditionibus. Quernard clero.
 Ut omni noster barbarico gladio diuino iudicio traditus sit. haur
 uulfredum & fr̄ eius. qui ex diuersis locis & gentib; homines p
 sicut antiquitus habere possit ad ut predictus marchio reue
 narer atq; disponeret. donec fauente dō paulatim ad incere ment
 dilatare. & cuncti cernerent illam pprium debere ep̄m habere
 teo dardum p̄filiare narbone pontificem. ut sepe dicit aecclae
 Diuinae memoriae gotmarum sacra benedictione consecrare p
 ausonensi p̄dori & plebis electionem p̄fecit aecclae. In iunc tu
 sita. p̄ singulos annos libram argenti p̄solueremus. Nunc
 cathedra episcopalis alicui aecclae tributum debet solui
 & p̄spicientib; ratam ep̄i querimoniam. tandem isdem resp
 quidem prioris decessoris n̄i sequentes in p̄uise atq; in consi

Coronam daret. Magna est gloria tam & magnum.
Placatus uocabatur puer iste. Aluer qui natus est nobis
plusquam. A Ioannes est nomen eius unum. & multi in
ipse pibit. A Ioannes uocabatur. & innatiuitate. A Ioh
precursor dilectus. & lucerna lucens ante dominum.
ineremo. Vt ut inde sermo predicans. Sed cognū di Ioh.
Ut queant latus totū. Vultus ierminabit. Iuauat. A Eli
sabor implozum tempus pariendi. A Ipse pibit ante illum.
A Erutero senec ducis & sterilis. Int scōz iohis. & pa
di. A Adstiterunt iusti ante dominum & abinuicem
non sapi. A Hoc est ueru fraternitas quenumquam. A Ioh
sicut duo uiri misericordie. Vt si sunt due olive & duo
candelabri. & erutero hammet. & seruer. A Beati in

de Tarragona, vers l'any 1222, data que es troba escrita en lletra de vers l'any 1300 en els folis 1^v-2. D'entrada, cal excloure que hi anés a parar per ser utilitzat en la litúrgia local en ser restaurada la parròquia d'Alcover al tercer quart del segle XII. Dificilment, als segles XII-XIII Alcover podia comptar amb un cantor professional per fer-lo servir en el culte parroquial.

És més lògic pensar que passà de Besiers directament a la catedral de Tarragona en temps de l'arquebisbe Bernat Tort, entre els anys 1146-1163, que pràcticament fou el restaurador del culte catedralici a l'antiga ciutat. Més tard, ja en el segle XIV, venut o lliurat pels canonges a algun llibreter de la ciutat que facilitava volums a les parròquies utilitzant en el seu relligat manuscrits antics, els folis passaren a mans de la clerecia d'Alcover. Tot això no passa de ser una hipòtesi. Encara que indemostrable, sembla ser l'explicació més lògica, d'acord amb els costums del temps.

COMENTARI

Diumenge sisè de quaresma n. 1-22.

La part conservada dels textos d'aquest dia comença amb l'invitori n. 1 de les matines d'aquest diumenge, també anomenat de Passió. Segueix l'inici de l'himne «Vexilla regis» n. 2 i catorze responsoris pels tres nocturns d'aquest ofici matinal 3-16. El gran nombre de responsoris pot haver fet pensar que es tracta d'un antifonari monàstic, perquè mentre l'ofici catedral només en necessita nou, el monàstic, en les dominiques, n'utilitza dotze. Però aquesta quantitat de responsoris no ens ha pas de sorprendre, perquè els antifonaris més antics moltes vegades presenten llargues llistes de peces, en concret de responsoris, de les quals els cantors n'escollien les que volien, abans de la fixació dels ritus de les esglésies amb la creació de les consuetes a la segona meitat del segle XII. Ja hem indicat que la llista d'aquests responsoris és gairebé igual a la del Breviari de Besiers del segle XV, ara París, BnF, lat. 1958.¹⁸ La llista comparada amb les dels sis antifonaris catedralicis publicats per Hesbert, amb alguna variant, és força semblant a la de l'Antifonari d'Ivrea, al nord d'Itàlia, CAO 1/66^b.

Segueixen tres versets n. 17-19 per al final de cada un dels tres nocturns de les matines i els inicis de les tres primeres antífones de l'ofici de laudes, posades en el mateix ordre que els sis esmentats antifonaris publicats per Hesbert, CAO 1/66^b. Les antífones de laudes, doncs, quedaren fixades molt més abans que els responsoris. Que l'escriptori, d'aquestes antífones en aquest ofici i en els altres de les laudes conservades en el manuscrit en còpiés només l'inici indica que eren conegudes pels cantors. Amb la tercera antífona, que queda truncada, acaba la part conservada d'aquests oficis quaresmals.

18. Vegeu la nota 17.

Diumenge de Rams n. 23-57

Segueix part de l'ofici matinal del Diumenge de Rams, del qual resten els dos últims responsoris n. 23-24, les cinc antífores de les laudes n. 25-29, i l'antífona «In evangelio» per al cant del «Benedictus» n. 30. Tractant-se d'una celebració important, l'Antifonari, després, afegeix el responsori breu n. 31 i les tres antífores n. 32-34 que cal interpretar en les hores menors de terça, de sexta i de nona, i l'antífona «In evangelio» de les vespres n. 35, pel cant del «Magnificat». Les cinc antífores de les laudes són les mateixes dels antifonaris publicats per Hesbert, CAO 1/68^b, mentre que l'antífona «In evangelio» també figura com a primera peça en els sis esmentats antifonaris.

Del responsori breu i de les tres antífores per les hores menors, el nostre antifonari també només en dóna els inicis. Dels antifonaris publicats per Herbert, només el de Bamberg té textos per a aquestes tres hores, tots ells diferents dels del nostre manuscrit. L'antífona «In evangelio» per al cant del «Magnificat» només es troba en dos dels antifonaris publicats per Herbert, però col·locada en la llista general d'aquests tipus d'antífores que tant poden servir per a les laudes com per a les vespres.

Segueixen tres responsoris n. 36-38 i tres antífores n. 40-42 per a les hores menors de les fèries segona, tercera i quarta de la Setmana Santa. Entre els responsoris i les antífores, hi ha una rúbrica parcialment esborrada n. 39 on s'adverteix que en cap d'aquestes hores menors s'ha de dir el «declinatorium». Per l'antifonari de Compiègne, CAO 1/75^c, sabem que els «Versi declinatorii» són versets normals, almenys en el temps de Pasqua. La prohibició de dir aquests versets en les hores menors no ens ha pas de sorprendre, perquè els ritus de la Setmana Santa en els llibres litúrgics, fins a la reforma del concili Vaticà II, sempre foren contraris a acceptar novetats.

Després ja vénen les antífores n. 43-47 de les laudes del dilluns, amb dues antífores «In evangelio» n. 48-49 per al cant del «Benedictus» i del «Magnificat», el responsori breu n. 50 per a les vespres, les cinc antífores n. 51-55 de les laudes del dimarts, amb dues altres antífores «In evangelio» n. 56-57. Aquestes dues antífores són un afegitó escrit després d'esborrar els textos primitius, ara il·legibles.

Temps pasqual n. 58-162

Per desgràcia, una extensa llacuna ens impedeix de conèixer tots els textos litúrgics del Dijous, del Divendres, del Dissabte Sant i del dia de Pasqua, excepte les dues antífores processionalis n. 58 i 64 anteriorment esmentades, posades al final de les segones vespres d'aquesta última diada per ser cantades durant la processó que la clerecia feia dirigint-se a l'altar o església de la Santa Creu i a l'església de l'arcàngel Sant Miquel. Ambdues antífores es troben en els antics graduals i ja han estat publicades per Hesbert, AMS 214. Les dues antífores van seguides de versets que acompanyen el rés del Parenostre i del «Credo in deum», i

l'oració conclusiva, només esmentada al final de la segona antífona, sense, però, copiar el seu text. Això convertia les dues parades en veritables moments de pregària per a tots els que participaven en la processó.

Segueixen els textos de les vespres de les fèries de l'octava de Pasqua, del dilluns al divendres n. 71-80, formades pel gradual «Haec dies» amb el seu verset i un segon verset. Els altres textos de les vespres eren, com és lògic, els mateixos de les segones vespres del mateix dia de Pasqua.

En el dissabte, una rúbrica n. 81 adverteix que en les laudes ja cal reprendre l'ús del rés de la capitula o lectura breu treta de l'epístola del dia. Segueixen els cants de les vespres del mateix dissabte i, després d'un invitatori pasqual n. 87, l'antífona, els tres salms i els tres responsoris n. 88-94 de l'únic nocturn, que, segons el costum romà, només cal dir en les matines de la setmana pasqual. Després vénen els textos propis de les laudes d'aquestes mateixes fèries n. 95-97, tres antífones per a les hores menors n. 98-100 i els textos propis que cal cantar en les vespres n. 101-102.

En aquest indret, hi ha els tres salms i els tres responsoris de les matines de la fèria tercera n. 103-108, seguits de les antífones «In evangelio» pel cant del «Benedictus» de les laudes i del «Magnificat» de les vespres n. 109-110. Segueixen els cants propis, seguint el mateix esquema, de la fèria quarta n. 111-118, de la fèria quinta n. 119-126 i de la fèria sexta, que queda truncada després del primer responsori de les matines n. 127-130.

Diumenges i i ii de després de l'octava de Pasqua n. 131-162

Després de la llacuna comença la celebració del primer diumenge de després de l'octava de Pasqua, que, de fet, és el segon diumenge de després del dia de Pasqua, amb l'antífona «In evangelio» n. 131, que ja pertany a les segones vespres d'aquesta diada dedicada a presentar Jesús com el bon pastor. Segueixen els textos de la segona dominica de després de l'octava de Pasqua, és a dir, del tercer diumenge de després de Pasqua. S'inicien amb l'antífona «Super psalmos» n. 132 de les matines i una rúbrica molt mal conservada n. 133, on s'adverteix que els tres salms indicats per a les matines de l'octava pasqual ja no es poden repetir. El primer de l'últim grup d'aquests salms és el salm 18 esmentat en aquesta rúbrica. Cal, doncs, tornar al salteri setmanal que l'ofici romà feia servir durant la resta de l'any litúrgic. Segueix el verset del final de les matines n. 134, i els textos propis de les laudes n. 135-136, de les hores menors n. 137 i de les segones vespres n. 138-139. Després hi ha una antífona per al dissabte n. 140 sense indicar a quina hora canònica pertany. De fet, és una antífona processional que l'antifonari de Monza, publicat per Hesbert, CAO 1/75e, té en la processó de les segones vespres del mateix dia de Pasqua. La raó de trobar-la aquí no queda explicada per cap rúbrica, cosa que permet pensar que podia servir d'antífona «In evangelio», com fa l'antifonari francès de Durham publicat per Hesbert, CAO 1/81^a.

La sèrie dels textos pasquals continua amb l'invitori n. 141, quinze responsoris n. 142-156 matinals i els textos propis per a les laudes i les vespres n. 157-162 per a totes les fèries pasquals fins a l'Ascensió. L'última antífona porta la rúbrica «Sabbato ad vespervas», cosa que fa pensar que l'anterior antífona n. 140 també és una antífona «In evangelio». Tots aquests textos es troben en els sis antifonaris de Hesbert, encara que moltes vegades en altres llocs dels oficis pasquals. La llista dels quinze responsoris n. 142-156, amb variants, es troba en Hesbert en les dominiques quarta i quinta de després de Pasqua, CAO 1/85^a i 1/89, respectivament.

Els textos de les celebracions del temps de Pasqua, aquí queden interromputs per les celebracions del santoral que poden caure en aquest temps i no començaran novament fins el n. 246, ja en la dominica quarta de després de l'octava de Pasqua.

Celebracions dels sants sense textos propis en el temps pasqual n. 163-188

Els sis antifonaris seculars publicats per Hesbert preveuen la possibilitat de celebracions del santoral sense textos propis durant el temps pasqual en les seccions CAO 1/90 i CAO 1/97¹⁶. Són, però, breus sèries de responsoris amb algunes antífoes. El nostre Antifonari, en canvi, presenta un ofici ben estructurat que comença en les primeres vespres amb una antífona n. 163, l'himne «Aeterna Christi» n. 164, el verset n. 165 i l'antífona «In evangelio» n. 166.

Les matines s'inicien amb l'invitori n. 167, seguit de l'himne «Rex gloriose» n. 168, nou antífoes amb tres versets intercalats n. 169-180 i una col·lecció de responsoris matinals, truncada, que només té les vuit primeres peces n. 181-188, dels nou o més textos que devia tenir. Aquesta sèrie de responsoris és molt semblant a les dels sis antifonaris anteriorment esmentats. De fet, totes comencen amb el responsori «Beatus vir qui metuit», cosa que permet pensar que totes procedeixen d'una llista primitiva comuna. L'ofici del nostre manuscrit és, doncs, molt més complet i estructurat que els dels antifonaris publicats per Hesbert.

Sant Afrodisi de Besiers (22-III) n. 189

Una altra llacuna de quatre folis ens impedeix de conèixer el final de l'ofici anterior i altres oficis. En aquesta llacuna també devien haver-hi els textos propis de l'ofici de la tercera dominica de després de l'octava de Pasqua. De l'ofici del bisbe Afrodisi només s'ha conservat l'antífona «In evangelio» de les segones vespres. Aquest ofici és de tipus poètic i ha estat publicat íntegrament per Guido Maria Dreves, copiant-lo del Breviari de Besiers imprès a Lió l'any 1534.¹⁹ Com és lògic, no figura en els antifonaris publicats per Hesbert perquè cap d'ells procedeix del Llenguadoc.

19. G. M. DREVES, *Analecta hymnica medii aevi. XVIII: Historiae Rhythmicae. Liturgische Reumofficien des Mittelalters*, Leipzig, 1894, p. 11-12.

Els apòstols sant Felip i sant Jaume (1-v) n. 190-222

L'ofici dels dos apòstols, per sort s'ha conservat íntegre, des de les primeres vespres fins a l'antífona «In evangelio» de les segones vespres. És el primer ofici del santoral que els antífonaris publicats per Hesbert porten en el temps pasqual, en les seccions CAO 1/91^{a-b}. Les vespres comencen amb una antífona n. 190, seguida del responsori breu n. 191, de l'himne «Exultet celum» n. 192, del verset n. 193, i de la corresponent antífona «In evangelio» per al cant del «Magnificat» n. 194. Dels antífoners de Hesbert, només el de Bamberg té textos per a aquestes primeres vespres. En aquests textos, el nostre i l'esmentat antífonari de Bamberg només coincideixen, però, en utilitzar el mateix responsori breu.

L'ofici de matines comença amb una rúbrica que envia al comú de sants pel cant de l'invitatori n. 195, seguida de l'himne n. 196, que és el mateix de les primeres vespres. Vénen després els nou salms n. 198-205 que cal dir en aquestes matines i els nou responsoris n. 206-214 que cal cantar després de cada una de les lectures. Només quatre dels antífonaris de Hesbert CAO 1/91^b porten textos per a aquestes matines que calia celebrar amb tres responsoris propis dels apòstols.

Segueixen les cinc antífonas de les laudes n. 215-219, les quals només es corresponen parcialment amb els textos dels antífonaris esmentats de Hesbert. Després ve l'himne «Sanctorum meritis» n. 220, i les antífonas «In evangelio» per al cant del «Benedictus» n. 221, i de les segones vespres. Els dos textos també figuren a Hesbert, però formant part dels grups d'antífonas «In evangelio» que contenen.

Invençió de la Santa Creu (3-v) n. 223-245

L'ofici diví d'aquesta festa també és força complet. Comença amb l'antífona «In evangelio» de les primeres vespres n. 223, seguida de l'invitatori de les matines n. 224 i de l'himne «Vexilla regis prodeunt» n. 255. Després ve una extensa rúbrica escrita pel mateix copista del manuscrit n. 226 que recorda que les antífonas i els salms del primer i del segon nocturns han de ser del comú de màrtirs, i que els salms del primer nocturn han d'anar seguits del verset n. 230. Segueixen els textos dels salms del primer nocturn propi de la festa n. 227-253. L'últim responsori n. 233 és l'única peça copiada íntegrament de tot l'ofici.

En les laudes, el manuscrit utilitza cinc antífonas n. 234-238 tretes de la història de la invençió de la Santa Creu,²⁰ que també es troben en els antífonaris publicats per Hesbert, CAO 1/92^b i 110^b, seguides del responsori breu n. 239, de l'himne «Arbor decora» n. 240, del verset n. 241 i de les antífonas «In evangelio» per a les laudes i per a les segones vespres n. 242-245, de les quals només figura a Hesbert la primera, mentre que la segona i la tercera es troben en l'ofici de l'Exaltació de la Santa

20. BHL 4169. El text ha estat publicat per A. FABREGA, *Pasionario hispánico. II: Textos*, Madrid-Barcelona, 1955, p. 260-266.

Creu publicat per Hesbert, CAO 1/110^b, i l'última només figura en els antifonaris monàstics publicats també per Hesbert, CAO 2/110^a.

Diumenge iv de després de l'octava de Pasqua n. 246-249.

El nostre Antifonari només té els textos que són propis d'aquest diumenge, que és el cinquè després del dia de Pasqua. Són l'antífona primera de les laudes n. 246 i tres antífoes «In evangelio», la primera per les laudes n. 247 i les altres dues per les vespres n. 248-249. Aquests textos són els publicats per Hesbert, CAO 1/86. Els altres textos de l'ofici calia, doncs, cercar-los en els diumenges pasquals anteriors. Cal pensar que els textos del diumenge pasqual anterior, ara perduts, devien ser molt pocs.

Les rogatives n. 250-252

L'Antifonari només presenta tres antífoes «In evangelio» per a aquestes celebracions penitencials prèvies a la festa de l'Ascensió. La primera es troba en un dels antifonaris publicats per Hesbert, CAO 1/87, i la tercera novament només és citada en un dels antifonaris monàstics de Hesbert, CAO 2/92⁷, mentre que la tercera només l'hem identificada en l'Antifonari de Sant Feliu de Girona, n. 1298.

L'Ascensió n. 253-282

Aquest ofici es presenta gairebé complet, amb textos per a les primeres vespres, les laudes, les tres hores menors i les segones vespres. Les primeres vespres comencen amb una antífona n. 253 que es repetirà en les laudes n. 261, seguida del responsori breu n. 254, l'himne «Eterne rex altissime» n. 255, el verset n. 256 i l'antífona «In evangelio» n. 257, que es troba en tots els sis antifonaris seculars publicats per Hesbert, CAO 1/93^a. L'Antifonari desconeix els textos propis de les matines publicats per Hesbert i després de les vespres passa directament a les cinc antífoes de laudes n. 258-262, que són les mateixes dels esmentats antifonaris. Després hi ha el responsori breu n. 263, l'himne «Post ut occasum» n. 268, el verset n. 265 i l'antífona «In evangelio» per al cant del «Benedictus» n. 266, que també és la primera antífona d'aquest gènere col·locada en les llistes dels citats antifonaris de Hesbert.

Per a les tres hores menors, l'Antifonari compta amb tres antífoes n. 269-270, seguides de tres responsoris breus n. 271-273, i quatre altres antífoes n. 274-277, que deuen ser de recanvi, perquè no porten cap rúbrica que determini el seu ús. Per a les segones vespres, l'Antifonari compta amb una primera antífona n. 278, seguida del responsori breu n. 279, de l'himne «Post ut» n. 280, i l'antífona «In evangelio» n. 282, que es troba en dos dels antifonaris publicats per Hesbert, CAO 1/93^a.

Diumenge després de l'Ascensió n. 283-285.

El sisè diumenge de després de Pasqua, l'Antifonari només ofereix tres peces, la primera de les quals n. 283 és la primera antífona de

les laudes de l'Ascensió n. 258. Les altres dues són antífones «In evangelio» per a les laudes i per a les vespres. La primera n. 284 té la mateixa finalitat a Hesbert CAO 1/94, mentre que la segona no figura en cap dels antifonaris seculars i monàstics publicats per l'esmentat Hesbert.

La Pentecosta n. 286-323.

Aquest ofici s'ha conservat complet i és format per les primeres vespres, un únic nocturn per a les matines, les laudes, prima i les tres altres hores menors i les segones vespres, més una llista de responsoris suplementaris que queda truncada en el tercer responsori.

Les primeres vespres, a més de la primera antífona n. 286, compten amb un responsori breu n. 287, l'himne «Beata nobis gaudia» n. 288, el verset n. 289 i una antífona «In evangelio» n. 290 que no es troba en els esmentats antifonaris publicats per Hesbert.

Les matines, com les del dia de Pasqua, només tenen un sol nocturn, i cada una de les tres antífones va seguida per l'inici del salm corresponent. S'inicien amb l'invitatori n. 291, que és el mateix dels sis antifonaris seculars de Hesbert, seguit de l'himne «Annis peractis» n. 293. Les tres antífones i els seus salms són els mateixos textos dels antifonaris de Hesbert, CAO 1/95^a. Dels tres responsoris següents n. 297-299 només els dos primers són en el mateix ordre en els esmentats antifonaris.

Les antífones de les laudes n. 300-304 són les mateixes dels antifonaris de Hesbert, CAO 1/95^b. Van seguides del responsori breu n. 305, de l'himne «Iam Christus» n. 306, del verset n. 307 i de l'antífona «In evangelio» n. 308 que també es troba, en primer lloc, en els esmentats antifonaris de Hesbert.

Segueixen les hores menors, en aquest cas també amb textos per a l'hora de prima, formats per quatre antífones n. 309-312, seguides només de tres responsoris breus n. 313-315. Les segones vespres, després de la primera antífona n. 316, tenen el responsori breu n. 317, l'himne «Te concies mille» n. 318, el verset n. 319 i l'antífona «In evangelio» n. 320, que en els esmentats antifonaris de Hesbert, CAO 1/95^b, encara es troba en les llargues llistes d'aquests antifonaris, al final de les laudes. Segueixen tres responsoris n. 321-323, l'últim truncat, que els antifonaris de Hesbert, CAO 1/95^a, encara tenen en les extenses llistes de responsoris posades després de les antífones de l'ofici de laudes.

Sant Joan Baptista (24-vi) n. 324-364

Una nova llacuna ens impedeix de saber si el nostre Antifonari tenia textos propis per als oficis de la setmana de l'octava de la Pentecosta, tradicionalment units a la celebració de les témpores d'estiu. El text truncat reprèn amb les antífones de les matines d'aquesta gran solemnitat. No té, doncs, els textos de les primeres vespres, i s'inicia

amb l'última antífona n. 324 del primer nocturn de les matines. Manquen, doncs, a més de les primeres vespres, l'invitatori, l'himne i les dues primeres antífonas del primer nocturn. Els textos conservats d'aquesta hora canònica són els mateixos dels sis antifonaris de Hesbert, CAO 1/99^b. L'ofici matinal té tres nocturns de tres antífonas, seguides dels seus versets corresponents n. 325, 329 i 333. Després vénen els nou responsoris posats conjuntament n. 334-342. Pràcticament són els mateixos de Hesbert, amb alguna variant, però, com hem dit, posats conjuntament i no dividits en tres sèries col·locades després de les tres antífonas de cada nocturn.

Les cinc antífonas de les laudes n. 343-347 són també les mateixes de les laudes dels manuscrits publicats per Hesbert, CAO 1/99^c, amb poques variants. Segueix el responsori breu n. 348, l'himne «Ceteri tantum» n. 349, el verset n. 350, l'antífona «In evangelio» n. 351, que també es troba en els esmentats antifonaris. Els textos per a les tres hores menors de terça, sexta i nona compten amb tres responsoris breus n. 352-354, posats, però, davant de les tres antífonas n. 355-357, que calia cantar abans dels responsoris.

L'ofici es clou amb els textos de les segones vespres, formats per una antífona inicial n. 358, el responsori breu n. 359, l'himne «Ut queant laxis» n. 360, que cal dir íntegrament *totum*, diu la rúbrica, cosa que permet suposar que de molts dels altres himnes només es cantaven les primeres estrofes, el verset n. 361, i tres antífonas «In evangelio» n. 362-364, ja publicades per Hesbert CAO 1/99^c.

Sants Joan i Pau, màrtirs (26-vi) n. 365-377

La commemoració d'aquests dos màrtirs romans compta amb les primeres vespres, formades només per dues antífonas n. 365-366, seguides, sense cap rúbrica que les separi, dels tres responsoris de les matines n. 367-369, tots tres ja publicats per Hesbert, CAO 1/100^b. Segueixen les cinc antífonas de laudes n. 370-374, pròpies de la festa, tretes de les seves actes martirials,²¹ que es troben iguals en l'esmentat CAO 1/100^b de Hesbert. Després ve l'antífona «In evangelium» n. 375, també ja publicada per Hesbert. Al final té dues altres antífonas «In evangelio» n. 376-377 per a les segones vespres. Els antifonaris publicats per Hesbert només coneixen la primera, mentre que la segona sembla treta del comú dels màrtirs.

Sant Pere apòstol (29-vi) n. 378

D'aquesta festivitat només s'ha conservat la primera antífona n. 378 de les primeres vespres. És un text que sembla procedir d'un ofici poètic que no hem sabut identificar. Amb aquesta antífona acaba la part conservada de l'Antifonari.

21. BHL 3237-3247. Text publicat a les *Actas Sanctorum iunii, tomus septimus*, París-Roma, 1863, p. 140-141.

Conclusions

Aquests fragments d'antifonari poden ser datats al primer quart del segle x. També amb molta seguretat es pot dir que procedeixen, ells mateixos o el model de litúrgia de l'ofici diví que contenen, de la catedral de Sant Nazari de Basiers, a la Narbonesa.

Això els converteix en el testimoni manuscrit més antic que tenim de l'ofici diví de tipus romanofranc en tota l'extensa zona de l'antic arquebisbat de Narbona. La seva tipologia litúrgica és, doncs, molt interessant.

Ens mostren un tipus d'antifonari amb el temporal i el santoral ja barrejats, i amb les antífores i els responsoris i els versets col·locats en el lloc que els correspon en les celebracions litúrgiques, anant cap al que després seran els breviaris, sense, però, les lectures i les oracions sacerdotals. De tots aquests textos gairebé sempre l'Antifonari només en dóna els inicis. Els textos íntegres són rars, i d'alguns només té part del text, indicant amb un punt el lloc on manquen els mots i les frases suprimides. Això fa pensar que va ser escrit per a ús d'un cantor que coneixia prou bé de memòria els cants per no necessitar de tenir-los íntegres en el volum. Ve a ser més un directori-guia del cant del cor que un veritable antifonari.

Els seus textos, antífores, responsoris i versets són els mateixos que es troben en els sis antifonaris seculars publicats per Hesbert, sense, però, que en la seva distribució, excepte en les cinc antífores de les laudes i en algunes antífores «In evangelio» s'identifiquin totalment amb cap d'ells. Són, doncs, testimoni d'una litúrgia romanofranca pròpia de l'antiga Narbonesa, que podria ser la de la mateixa seu de l'arquebisbat de Narbona.

Cap dels responsoris porta «Verbeta», i pels seus afegitons dels segles XI-XIII, centrats principalment en canvis fets als versets de diferents oficis, en els cants de les matines de la fèria segona de la setmana de pasqua n. 88-94, en la substitució de les antífores de laudes tretes de l'antic text de la invenció de la Santa Creu n. 234-238 per als cants romans dels oficis de la Invenció i de l'Exaltació de la Santa Creu i en els inicis d'alguns himnes, es pot deduir que l'Antifonari fou utilitzat pels cantors fins vers l'any 1200. Pels esmentats canvis fets en l'ofici de la Invenció de la Santa Creu, es pot deduir que el seu text, al final del segle XI, va ser revisat sota els criteris de la reforma litúrgica gregoriana d'aquest segle.

Els himnes que esmenta també són força importants perquè ens permeten reconstruir, encara que molt parcialment, un himnari narbonès del qual per desgràcia no en conservem cap testimoni manuscrit antic íntegre. Crec que l'edició d'aquests fragments d'antifonari obrirà noves perspectives en l'estudi de l'antic ofici diví romanofranc que, vers l'any 800, a la Narbonesa, substituï el de l'antiga litúrgia hispana.

NORMES D'EDICIÓ

En la transcripció del text dels fragments, hem procurat la màxima fidelitat possible, conservant fins i tot les grafies errònies. Els signes < > indiquen els mots que hem afegit al text del manuscrit per fer-lo més intel·ligible, mentre que reservem els parèntesis angulars [] per designar les reconstruccions que, quan ha estat possible, hi hem fet. Els signes [] serveixen per indicar els mots interlinears afegits pels mateix copista del manuscrit, mentre que els afegitons posteriors els posem en nota, indicant el segle a què pertanyen. Les repeticions que cal suprimir són posades entre els signes { }. Els textos, al final, porten la indicació del lloc on es troben publicats íntegrament.

Les sigles emprades en l'edició són aquests:

AMS	R. J. HESBERT, <i>Antiphonale missarum sextuplex</i> , Brussel·les, 1935.
ASFe	J.M. MARQUÈS i M. S. GROS, «L'Antifonari de Sant Feliu de Girona, Girona, Museu Diocesà, ms. 45», <i>Miscel·lània Litúrgica Catalana</i> , 6 (1995) 177-320.
BHL	<i>Biblioteca Hagiographica latina</i> , Brussel·les, 1898-1901.
CAO	R. J. HESBERT, <i>Corpus antiphonalium officii</i> , Roma, 1963 i s. Els números de les antífoes, dels responsoris i dels versets remetent als volums tercer i quart, mentre que els dos primers volums els citem amb les sigles CAO 1/ i CAO 2/, seguits del número de la secció corresponent.
RH	U. CHEVALIER, <i>Repertorium hymnologicum</i> , Lovaina, 1892-1904.

FRAGMENTA ANTIFONARII ECCLESIAE BITERRENSIS²²

-] /f. 2/
EBDOMADA VI < IN QUADRAGESSIMA>
1. VIT. Quadraginta annis offensus fui generationi huic. (CAO 1121)
 2. IM. Vexilla regis prodeunt. (RH 21477)²³
 3. RS. Isti sunt dies quos [observare debetis... altissimo domino. VR. Locutus est dominus ad] Moisen dicens: <P.> Quarta decima. (CAO 7013)
 4. RS. Multiplicati sunt qui tribulant me. VR. Nequando dicat inimicus meus < P.> Exurge. (CAO 7187)
 5. RS. Usquequo exaltabitur inimi<cus>. VR. Qui tribulant me. <P.> Respice (CAO 7811).
 6. RS. Qui custodiebant animam meam. VR. Omnes inimici mei adversum me <cogitabant mala mihi verbum> inimicum mandaverunt. < P.> Deus dere<liquit> (CAO 7475)
 7. RS. Deus meus es tu ne discedas <a me> quoniam tribulatio. VR. Tu autem domine ne elongaveris. <P.> Quoniam. (CAO 6428)
 8. RS. Deus meus eripe me de manu peccatoris. VR. Deus <meus> ne elongaveris a me. <P.> Quoniam tu es. (CAO 6427)
 9. RS. Tota die contristatus ingrediebar domine quoniam. VR. Et [qui in] quirebant mala mihi. <P.> Et vim fa<ciebant>. (CAO 7771)²⁴
 10. RS. In proximo est /f. 2^v/ tribulatio mea domine et non est. VR. Erue a framea <deus> unica (sic) mea. <P.> Ut enar<rem>. (CAO 6931)²⁵
 11. RS. Adiutor et susceptor meus tu es domine. VR. Iniquos hodie habui. <P.> Declinate. (CAO 6036)
 12. RS. In te iectatus sum. VR. Salva me ex ore leonis <et a cornibus unicornium> humilitatem mean. <P.> Quoniam tribulatio. (CAO 6941)
 13. RS. Ne perdas cum impiis deus animam mean. VR. Eripe me domine ab <homine malo> a viro iniquo. <P.> Redime me. (CAO 7207)
 14. RS. Ne avertas faciem tuam a puero. VR. Intende anime mee <et libera eam...meos> eripe me. <P.> Quoniam tribulor. (CAO 7203)
 15. RS. Pacifice loquebantur michi. VR. Ego autem dum mihi <molesti essent> induebam me cilicio. <P.> Vidisti domine. (CAO 7346)
22. L'antifonari segurament no portava títol. El que hem posat a la part conservada del manuscrit descriu el seu estat fragmentari, el tipus de llibre litúrgic que és i el seu lloc d'origen.
23. A sobre, en lletra del segle XII, porta l'inici de l'himne «Pange lingua» (RH 14474) de Venanci Fortunat, propi del Diumenge de Passió, i els versets «Erue a framea» (CAO 8058), «De ore leonis» (CAO 8005) i «Ne perdas» (CAO 8146), en lletra del final del segle XII.
24. Al marge esquerre porta el verset «Amici mei» (CAO 7942), en lletra de la segona meitat del segle XII.
25. Al marge esquerre, en lletra del final del segle XI, porta l'afegit «...des me».

16. RS. Docebo iniquo vias tuas et impii. VR. Domine labia mea aperies <P.> Libera me. (CAO 6480)²⁶
17. VR. Erue a fframea deus. (CAO 8058)
18. VR. De ore leonis libera. (CAO 8005)
19. VR. Ne perdas cum impiis deus animam. (CAO 8146)

IN LAUDIBUS

20. A. Vide domine afflictionem meam. (CAO 5376)
21. A. In tribulacione invoca<vi>. (CAO 3297)
22. A. Iudicasti [domine causam... (CAO 3518)

DOMINICA IN PALMAS

23. RS. Salvum me fac deus quoniam... VR. Intende anime mee... inimicos meos] /f. 1/ eripe me <P.> Quoniam. (CAO 7566)
24. RS. Sinagoga populorum [circumdederunt me et non reddidi retribuēt]ibus mihi mala consumetur. VR. Tu autem domine susceptor meus es. <P.> Consumetur domine nequici peccatorum. (CAO 7747)

IN LAUDIBUS

25. A. Domine deus auxiliator meus. (CAO 2405)
26. A. Circumdantes circumdederunt me. (CAO 1809)
27. A. Iudica causam meam defende quia. (CAO 3515)
28. A Cum angelis et pueris fideles. (CAO 1974)
29. A Confundantur qui me per <secuntur et...domine> deus meus. (CAO 1884)
30. IN EVANG. A. Turba multa que convenerat ad diem festum <clamabat domino:> Benedictus qui venit <in nomine domini> Osanna. (CAO 5256)

AD III, AD VI, AD VIII

31. RS. Ingrediente domino. (CAO 6961)
32. A. Cum angelis. (CAO 1974)
33. A. Confundantur. (CAO 1884)
34. A. Tibi revelavi causam meam. (CAO 5149)

AD VESPERAS

35. <IN EVANG> A. Osanna filio David benedictus <qui venit...domini> rex Israel, osanna in excelsis (CAO 3142)

26. Al marge esquerra, en lletra del final del segle XI, té l'afegit «...exaudi me».

FERIA II, III^{cia}, [...] AD ORAS

36. RS. adtende domine. (CAO 6137)²⁷
 37. Noli esse mihi. (CAO 7219)²⁸
 38. RS. Dominus mecum est. (CAO 6521)
 39. *Istos finitos, per unamquamque horam / f. 1^v / [...] nullum decl<i>natorium.*
 40. A. Quid molesti estis huic mulieri? (CAO 4527)
 41. A. Quotidie apud vos [eram in templo.] (CAO 4570)
 42. A. Ancilla dixit Petro: Vere [tu ex illis...] (CAO 1394)

FERIA II IN LAUDIBUS

43. A. Faciem meam non averti. (CAO 2833)
 44. A. Framea suscitare adversus eos. (CAO 2893)
 45. A. Apprehenderunt mercedem meam. (CAO 1463)
 46. A. Inundaverunt aque super. (CAO 3394)
 47. A. Labia insurgentium et cogitaciones. (CAO 3556)
 48. IN EVANG. A. Non haberes in me potestatem. (CAO 3916)
 49. <ALIA> A. Recordare mei domine tuere me. (CAO 4577)

AD VESPERAS

50. RS. Fratres mei. VR. Amici (CAO 6747)

FERIA III IN LAUDIBUS

51. A. Vide domine et considera quoniam tribulor. (CAO 5379)
 52. A. Discerne causam meam domine. (CAO 2252)
 53. A. Dum tribularer clamavi. (CAO 2474)
 54. A. Domine vim pacior responde. (CAO 2395)
 55. A. Dixerunt. impii: Opprimamus virum. (CAO 2263)
 56. [IN EVANG.] A. [Ante diem festum pasce sciens Ihesus.] (CAO 1432)²⁹
 57. <ALIA> [A. Non sis michi tu formidinis.] (CAO 3933)

IN DIE SANCTO PASCE

AD VESPERAS

IN PROCESSIONE DE SANCTA CRUCE

58. A. Maria vidit angelum amictum splendore, quem cum lacrimis...ab ore monumento] /f. 4/ quem Iudas per os<culum ut agnum

27. A sobre, en lletra del final del segle XI, porta el verset «Erue a framea» (CAO 8058).

28. En lletra del final del segle XI, a sobre, porta el verset «De ore leonis» (CAO 8005).

29. El text d'aquesta antífona i el de la següent, n. 57, són un afegitó del final del segle XI, fet després d'esborrar el text anterior, que ara és il·legible.

crucifixit?> En lapis revo<lutus est ab ore monumenti, respondit angelus ad illam, dixit:> Illum quem queris <dominum> surrexit sicut <dixerat, alleluia.>(AMS 214)

59. VR. Noli flere Maria. (CAO 8149)
60. Pater noster.
61. VR. Laqueus contritus.
62. Credo in deum.
63. VR. Resurrexit dominus. (CAO 8185-8186)

ALIA IN PROCESSIONE DE SANCTO MICHAELE

64. A. Stabat angelus ad sepulcrum domini stolam. (AMS 214)
65. VR. Surrexit dominus vere. (CAO 8213)
66. Pater noster.
67. VR. Surrexit dominus de sepul<cro>. (CAO 8212)
68. Credo.
69. VR. Venite et videte locum.
70. *Oratio.*

FERIA II AD VESPERAS

71. GR. Ec dies. VR. Dicant nunc Israhel, alleluia. (AMS 80)
72. VR. Surrexit.

FERIA III AD VESPERAS

73. GR. Ec dies. VR. Dicant nunc qui redempti <sunt>, alleluia. (AMS 80)
74. VR. Oportebat. (CAO 8162)

FERIA IIII AD VESPERAS

75. <GR.> Ec dies. VR. Dexterata domini, alleluia. (AMS 80)
76. VR. Cum sederit filius.

FERIA V AD VESPERAS

77. GR. Ec dies. VR. Lapidem quem reprobaverunt, alleluia. (AMS 80)
78. VR. Christus resurgens ex mortuis. (CAO 7984)

FERIA VI{I} AD VESPERAS

79. GR. Ec dies. VR. Bened [ictus...] / f. 4^v/ Alleluia. (AMS 80, CAO 7978)
80. VR. Surrexit altissimus de sepul<cro>.

SABBATO POST LAUDIBUS

81. *Capitula de epistola.*
82. RS. Alleluia, alleluia. VR. Surrexit dominus de sepulcro. (CAO 8212).
83. VR. In resurrectione tua. (CAO 8100)

AD VESPERAS

84. A. Alleluia. PS. Benedictus. (Ps 143)

85. RS. Alleluia, surrexit dominus de <se>pulcro. (CAO 7738-7739)
 86. <IN EVANG.> A. Mane nobiscum domine. (CAO 3690)

FERIA II

87. VITATORIUM PER TOTA EBDOMADA. Surrexit dominus v[e]re. (CAO 1166)

QUOTIDIE

88. A. Alleluia, alleluia, alleluia. (CAO 1328)³⁰
 89. PS. Cum invocarem. (Ps 4)³¹
 90. PS. Verba mea. (Ps 5)³²
 91. PS. Domine ne in furore. (Ps 6)³³
 92. RS. Maria Magdalena et altera Maria. VR. Cito euntes dicite discipulis eius: Precedet vos. (CAO 7128)
 93. RS. Surgens Ihesus dominus noster stans. VR. Una ergo sabbatorum cum fores <essent...eis> Pax vobis. (CAO 7734)
 94. <RS.> Congratulamini mihi omnes qui di<ligitis dominum> quia quem que [rebant...VR.] Recedentibus discipulis. <P.> Et dum flerent. (CAO 6323) /f. 3/

IN LAUDIBUS PER TOTAM EBDOMADAM

95. A. Et ecce terremotus. PS. Dominus regnavit. (CAO 2699, Ps 92)
 96. RS. Alleluia. VR. Hec dies. (CAO 6073)
 97. IN EVANG. A. Qui sunt hi sermones quos confertis. [PS. Benedictus.] (CAO 4499, Luc 1, 68)

QUOTIDIE ANTIFONAS

98. A. Et ecce terre<motus>. (CAO 2699)
 99. A. Erat autem. (CAO 2647)
 100. A. Pre timore. (CAO 4350)

AD VESPERAS SINGULOS DIES

101. A. Alleluia, alleluia. PS. Dixit dominus. (CAO 1327, Ps 109)
 102. <IN EVANG.> A. Et introivit cum illis. (CAO 2708)

FERIA III

103. PS. Domine deus meus in te. (Ps 7)
 104. PS. Domine dominus noster. (Ps 8)
 105. PS. In domino confido. (Ps 10)
 106. RS. Virtute magna. VR. In omnem terram. <P.> Testimonium. (CAO 7907)

30. A sobre, en lletra del final del segle *x*ⁱ, porta l'antífona «A. Ego sum qui sum» (CAO 2599).
 31. A sobre, en lletra del final del segle *x*ⁱ, porta l'inici del salm «PS. Batus vir» (Ps 1).
 32. A sobre, en lletra del final del segle *x*ⁱ, porta aquests afegitons: «A. Postulavi patrem meum» (CAO 4342) i «PS. Quare fremuerunt gentes» (Ps 2).
 33. En lletra del final del segle *x*ⁱ, a sobre, porta aquests afegitons: «A. Ego dormivi» (CAO 2572) i «et cetera, per totam ebdomadam».

107. RS. Tulerunt dominum meum. VR. Dum ergo fleret. <P.> Mulier quid. (CAO 7797)³⁴
 108. RS. Expurgate vetus. VR. Non in fermento veteri. <P.> Itaque epulemur. (CAO 6699)
 109. IN EVANG. A. Stetit Ihesus in medio. (CAO 5032)
 110. <ALIA> A. Obtulerunt discipuli dominam (*sic*). (CAO 4103)³⁵

FERIA III

111. PS. Salvum me fac. (Ps 11)
 112. PS. Usqueque domine. (Ps 12)
 113. PS. Dixit insipiens in. (Ps 13)
 114. RS. Ecce vicit leo de tribu Iuda. VR. Et unus /f. 3^v/ de senioribus <P.> Alleluia. (CAO 6616)
 115. RS. Isti sunt agni novelli. VR. In conspectu agni. <P.> Repleti. (CAO 7012)
 116. RS. De ore prudentis procedit mel. VR. Sapiencia requiescit. <P.> Favus distil<lans>. (CAO 6396)
 117. IN EVANG. A Mittite in dexteram navigii. (CAO 3800)
 118. <ALIA> A. Dixit Ihesus discipulis: Afferte. (CAO 2296)

FERIA V

119. PS. Domine quis abi<tabit>. (Ps 14)
 120. PS. Conserva me. (Ps 15)
 121. PS. Exaudi domine ius<ticiam>. (Ps 16)
 122. RS. Christus resurgens ex mortuis iam non moritur. VR. Mortuus est propter delicta <nostra et resurrexit propter> iustificationem nostram <P.> Quod enim mortuus (CAO 1796, 6280bis)
 123. RS. Surrexit pastor bonus qui posuit animam. VR. Surrexit dominus de sepulcro. <P.> Et pro suo grege. (CAO 7742)
 124. RS. Congratulamini. VR. Recedentibus. (CAO 6323)
 125. IN EVANG. A. Maria stabat ad monumentum. (CAO 3705)³⁶
 126. <ALIA> A. Tulerunt dominum meum et nescio. (CAO 5231)

FERIA VI

127. PS. Celi enarrant. (Ps 18)
 128. PS. Exaudiat te. (Ps 19)
 129. PS. Domine in virtute. (Ps 20)
 130. RS. Virtute magna. VR. In omnem. (CAO 7907)

.....

34. Al marge dret porta, en lletra del final del segle XI, aquest afegitó: «Ibi eum videbitis, alleluia».

35. Al marge dret, sobre la penúltima línia del text primitiu, té afegida aquesta antífona: «Assumpsit Ihesus discipulorum (*sic*) suorum (*sic*) et dixit eis: Pax vobis, alleluia».

36. Al marge esquerre porta afegit el mot «nihil», en lletra del final de segle XI.

DOMINICA I POST OCTABAS PASCE

...../f.5/

AD VESPERAS

131. IN EVANG. A. Alias oves habeo que non sunt ex hoc ovili. (CAO 1320)

DOMINICA II POST OCTABAS PASCE

132. SUPER PSALMOS A. Alleluia, alleluia, alleluia (CAO 1328)
 133. [*In p?*] asc [*ha tantum?*] usque ad <PS> Celi ennar<rant> (Ps 18)
 134. VR. Surrexit dominus vere. (CAO 8213)

IN LAUDIBUS

135. A. Alleluia, alleluia, alleluia, alleluia. PS. Dominus regnavit. (CAO 1329, Ps 96)
 136. <IN EVANG.> A. Modicum et non videbitis me dicit dominus. (CAO 3803)

AD ORAS

137. A. I [te] nunciate, et ceteras. (CAO 3462)

AD VESPERAS

138. <IN EVANG.> A. Mulier cum parit tristi<ci>am habet. (CAO 3818)
 139. <ALIA> A. Iterum <autem> videbo vos, alleluia. (CAO 3467)

SABBATO

140. A. Ego sum alpha et ho<mega> primus et novissimus. (CAO 2589)

RESPONSORIA DE PSALMIS USQUE IN ASCENSA DOMINI<PER EBDOMADAM>

141. VITATORIUM. Alleluia, alleluia. (CAO 1022)
 142. RS. Si oblitus fuero tui alleluia, obliviscatur me. VR. Super flumina Babilonis <illic...recordaremur> tui.<P.> Adereat. (CAO 7653)
 143. RS. Viderunt te aque deus, viderunt te aque et. VR. Inluserunt coruscacionis tue orbi.<P.> Multitudo. (CAO 7867)
 144. RS. In toto corde meo alleluia. VR. Benedictus es tu domine. <P.> Ne repellas. (CAO 6943)
 145. RS. Narrabo no/f. 5^v/men tuum fratribus meis. VR. Confitebimus tibi in pupulis, <psal> lam tibi in na<tionibus.> <P.> Inmedio. (CAO 7194)
 146. RS. In ecclesiis benedicite deo alleluia. VR. Cantate domino canti<cum>. <P.> Domine de fontibus. (CAO 6901)
 147. RS. Deus canticum novum cantabo tibi alleluia in psal<terio>. VR. Qui das salutem regibus. <P.> In psalte<rio>. (CAO 6419)
 148. RS. Ymnum cantate nobis alleluia quomodo. VR. Illic interrogaverunt nos qui captivos. <P.> Quomodo can<tabimus>. (CAO 6872)³⁷

37. Al marge, en lletra de mitjan segle xi, porta l'afegitó «[...]es tu tes[...] confitebor».

149. RS. Cantate deo alleluia. VR. Date gloriam laud<is>. <P.> Psalmum dicite. (CAO 6268)
150. RS. Alleluia, audivimus ea in Effreta. VR. Et requiem temporibus meis. <P.> Ubi steterunt. (CAO 6069)
151. RS. Alleluia, nomen bonum. VR. Melior est a[d]quisicio illius. <P.> Super aurum. (CAO 6076)
152. RS. Alleluia, fac cum servo tuo. VR. Servus tuus sum ego. <P.> Alleluia, alleluia, alle<luia>. (CAO 6072)
153. RS. Deduc me in semita mandatorum tuorum. VR. Averte oculos meos. <P.> Inclina cor meum. (CAO 6403)
154. RS. Alleluia, iudica iudicium meum. VR. Vide /f. 6/ humilitatem meam et eri<pe>. <P.> A calumniantibus me. (CAO 6074)
155. RS. Alleluia, delectatio bona. VR. Non enim habet amaritudinem <conversatio...leti>ciam sine defeccione. <P.> Divicie. (CAO 6070)
156. RS. Bonum est confiteri domino alleluia. VR. In decacordo psalterio. <P.> Et psallite. (CAO 6256)

IN LAUDIBUS

157. A. Alleluia, alleluia, alleluia, alleluia, alleluia. (CAO 1330)
158. <IN EVANG.> A. Vado ad eum qui misit me sed quia haec. (CAO 5300)³⁸
159. IN EVANG. A. Ego veritatem dico vobis, expedit vobis ut ego vadam, alleluia, alleluia, alleluia. (CAO 2606)

AD VESPERAS

160. IN EVANG. A. Adhuc multa habeo vobis dicere sed non. (CAO 1276)
161. <ALIA> A. Non enim loquetur a semetipso. (CAO 3909)

SABBATO AD VESPERAS

162. <IN EVANG.> A. Omne datum optimum et omne donum perfec<tum> de sursum est. (CAO 4114)

IN VIGILIA PLURIMORUM SANCTORUM <TEMPORE PASCALI>
A D VESPERAS

163. A. In civitate dei. (CAO 3209)
164. IM. Eterna Christi. (RH 590)
165. VR. Lux perpetua.
166. <IN EVANG.> A. Iherusalem. (CAO 3477-3481)

167. VITATORIUM. Aleluia, in sanctorum solempnitate.
168. IM. Rex gloriose. (RH 17453)
169. A. Sancti et iusti. (CAO 4729)
170. A. In celestibus regnis. (CAO 3211)
171. A. Iusti fulgebunt. (CAO 3536bis)

38. Al marge, en lletra del final del segle XI, porta l'afegitó «Alleluia, alleluia».

172. VR. Ego sum.
173. A. In ta/ f. 6^v/bernaculis iustorum. (CAO 3289-3290)
174. A. Sancti tui domine sicut. (CAO 4737)
175. A. Lux perpetua lucebit sanctis dei. (CAO 3653)
176. VR. Sicut misit me pater.
177. A. Ecce quomodo computati sunt. (CAO 2540)
178. A. Ego sum vitis vera.
179. A. Sicut misit me pater. (CAO 4941)
180. Tristitia vestra.
181. RS. Beatus vir qui metuit dominum. VR. Potens in terra erit. <P.> In mandatis. (CAO 6231)
182. RS. Preciosa in conspectu domini. VR. In conspectu omnis populi eius in a<triiis>. <P.> Mors sanctorum. (CAO 7429)
183. RS. Tristitia vestra, alleluia. VR. Mundus autem gaudebit vos. <P.> Convertetur. (CAO 7782)
184. RS. Lux perpetua lucebi [t] sanctis tuis domine. VR. Leticia sempiterna. <P.> Et eternitas. (CAO 7111)
185. RS. Vidi portam civitatis ad orientem. VR. Vidi sanctam civitatem. P. Ad orien<tem>. (CAO 7877)
186. RS. Vidi Iherusalem descen<den>tem de celo. VR. Et erat structura muri eius. P. Alleluia. (CAO 7876)
187. RS. Platee tue Iherusalem sternentur auro mundo. VR. Luce splendida fulgebis. <P.> Et per omnes. (CAO 7390)
188. RS. Hec est [vera fraternitas...?] (CAO 6805)

.....

IN NATALE SANCTI APHRODISII EPISCOPI

.....

AD VESPERAS

.....

189. IN EVANG. A. Athlera dei Affridisius,
 apostolorum fonte,
 largifluo potatus,
 post perpressa Aegyptii
 gentium ludibria
 Petre iubente
 dominique ducente
 Septimianiam
 adiit /f. 7/ provinciam,
 in qua Biterrum postea
 pontificali meruit
 decorari infula,
 alleluia, alleluia, alleluis. (AH 18/12)

KALENDAS MAI <IN NATALE> PHILIPI ET IACOBI APOSTO-
LORUM

AD VESPERAS

190. A. In civitate dei. (CAO 3209)
191. RS. Iam non. VR. Quorum. (CAO 7030)
192. IM. Exultet celum. (RH 5832)
183. VR. Letitia sempiterna.
194. <IN EVANG.> A. Iherusalem civi<tas>. (CAO 3477)

195. *Vitatorium et antifonas cane<ndi sunt> sicut in <comune> sanctorum.*
196. IM. Exultet celum. (RH 5832)
197. PS. Celi enarrant. (Ps 18)
198. PS. Benedicam. (Ps 33)
199. PS. eructavit. (Ps 44)
200. PS. Omnes gentes. (PPs 46)
201. PS. Exaudi deus deprecationem. (Ps 60)
202. PS. Exaudi deus oracionem cum deprecor. (Ps 54)
203. PS. Confitebimur. (Ps 74)
204. PS. Cantate domino I (Ps 95)³⁹
205. PS. Dominus regnavit (Ps 92)

206. RS. Benedictus. (CAO 6248)⁴⁰
207. RS. Pretiosa. (CAO 7429)
208. RS. Tristitia vestra. (CAO 7429)
209. RS Lux perpetua. (CAO 7111)
210. RS. Virtute magna reddebant apostoli. VR. In omnem terram.
<P.> Testimonium. (CAO 7907)
211. RS. Candidi facti. (CAO 6263)⁴¹
212. RS. Iam non dicam vos servos. VR. Quorum remiseritis peccata.
<P.> Quia om<nia>. (CAO 7030)
213. RS. Ite in orbem universum. VR. Ite docete omnes gentes et qui
credide<rit>. (CAO 7028)
214. RS. Filie Iherusalem venite. (CAO 6735)

IN LAUDES

215. A. Domine hostende nobis /f. 7v/ patrem. (CAO 2366)
216. A. Filippe qui me videt. (CAO 4290)
217. A. Si cognovissetis me. (CAO 4879)
218. A. Si manseritis in me (CAO 4901)
219. A. Si diligitis me mandata mea. (CAO 4886)
220. IM. Sanctorum meritis. (RH 18607)
221. <IN EVANG.> A. Non turbetur cor vestrum. (CAO 5112)

39. A sobre, en lletra del final del segle XI, té el text «Dominus regnavit» (Ps 92?), escrit després de ratllar el text anterior.

40. Mot esborrat però llegible.

41. Al marge dret porta l'inici del responsori «Vidi portam» (CAO 7877).

AD VESPERAS

222. <IN EVANG.> A. Tanto tempore vobiscum sum. (CAO 5112)

INVENCIO SANCTAE CRUCIS

AD VESPERAS

223. <IN EVANG.> A. Salvator mundi salva nos qui. (CAO 4690)
224. VITATORIUM. Dominum adoremus gloriae.
225. IM. Vexilla regis prodeunt. (RH 21477)
226. [Antiphone super nocturnos et psalmos cantentur de martiribus, sed in primi nocturni finem dicatur hic versus.]⁴²
227. A. Salva nos Christe. PS. Confitebimur. (CAO 4686, Ps 74)
228. A. Nos autem gloriari. PS. Cantate I. (CAO 3954, Ps 95)
229. A. Adoramus te Christe. PS. Dominus regna<vit> I. (CAO 1287, Ps 96)
230. VR. Hoc signum crucis erit. (CAO 8088)
231. RS. Dulce lignum dul<ces> clavos. VR. Crux fidelis. <P.> Qui digna. (CAO 6530)
232. RS. Hoc signum crucis erit in caelo. VR. Cum sederit per ignem. (CAO 6845)
233. RS. O crux viride lignum quia super te pependit redemptor rex Israel, o quam dulce lignum, quam dulces cla/f. 8/vos, quam [dulcis fe]rens pondera, o quam preciosum [lignum,] quan preciosa gemma que Christum meruit [susti]nere. VR. O crux benedicta que sola fuisti digna portare regem coelarum et dominum. <P.> O quam. Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto, sicut erat in principio et nunc et semper et in secula aeculorum, amen. (CAO 7267)

IN LAUDIBUS

234. A. Helena Constantini mater. (CAO 3022)⁴³
235. A. Tunc precepit eos omnes. (CAO 5249)⁴⁴
236. A. Helena sancta dixit ad Iudam: Comple. (CAO 3024)⁴⁵
237. A. Cumque ascendisset Iudas de lacu. (CAO 2056)⁴⁶
238. A. Orabat Iudas: Deus deus meus. (CAO 4173)⁴⁷
239. RS. Hoc signum crucis. (CAO 6845)
240. IM. Arbor decor<a>. (RH 1268)
241. VR. Nos autem gloriari. (CAO 8152)

42. Afegitó fet pel mateix copista del manuscrit, col·locat a sota de les línies 6 i 7 del foli.

43. A sobre, en lletra del final de segle XI, porta l'inici de l'antífona «Nos autem» (CAO 3953), pròpia dels oficis de la Santa Creu.

44. El lletra del final del segle XI, a sobre, porta l'inici de l'antífona «O magnum» (CAO 4035), pertanyent als oficis de la Santa Creu.

45. A sobre té l'inici de l'antífona «Salva nos Christe» (CAO 4686), pròpia dels oficis romans de la Santa Creu, escrit en lletra del final del segle XI.

46. En lletra del final del segle XI, a sobre, porta l'inici de l'antífona «O crux benedicta» (CAO 4015), pròpia dels oficis romans de la Santa Creu.

47. A sobre, porta l'inici de l'antífona «Tuam crucem adoramus domine» (CAO 5227), pertanyent als oficis romans de la Santa Creu, en lletra del final del segle XI.

242. IN EVANG. A. Cum orasset Iudas comotus est locus ille. (CAO 2020)

AD VESPERAS

243. <IN EVANG.> A. Ecce crucem domini fugite partes adverse, vicit. leo. (CAO 2500)

244. ALIA A. Adoramus /f. 8^v/ te Christe et benedicimus tibi. (CAO 1287)

245. IN EVANG. [A. Adoramu]s Christie signaculum. (CAO 1292)

DOMINICA IIII POST OCTA [BAS PASCE

IN] LAUDIBUS

246. A. Alleluia, alleluia, alleluia, alleluia, alleluia, [alleluia.] (CAO 1331)

247. IN EVANG. A. Usque modo non petistis quicquam in nomine meo, petite et accipietis, ut gaudium vestrum <sit plenum, alleluia.> (CAO 5284)

AD VESPERAS

248. <IN EVANG.> A. Exivi a Patre meo et veni in mundum. (CAO 2793)

249. <IN EVANG.> A. Nunc scimus qui scis omnia et non <opus est tibi ut quis te interroget.> (CAO 3977)

IN ROGACIONES

250. IN EVANG. A. Quis vestrum habebit amicum et ibit ad illum. (CAO 4552)

251. <ALIA> A. Noli nihi molesti esse iam. (ASFe 1298)

252. <ALIA> A. Confitemini alterutrum. (CAO 1878)

IN VIGILIA ASCENSIONIS DOMINI

AD VESPERAS

253. A. Elevatis manibus ferebatur. (CAO 2635)

254. RS. Non relinquam vos orfanos, alleluia. VR. Ego rogado Patrem et alium paraclitum, alleluia. (CAO 7230)

255. IM. Eterne rex altissime. (RH 653)

256. VR. Elevata est magnificencia tua. (CAO 8049)

257. IN EVANG. A. Pater manifestavi nomen tuum hominibus. (CAO 4237) /f. 9/

IN LAUDIBUS

258. A. Viri galilei quid aspicitis in celum. (CAO 5458)

259. A. Cumque intuerentur in caelum. (CAO 2063)

260. A. Elevatis manibus ferebatur. (CAO 2635)

261. A. Exaltate regem regum. (CAO 2764)

262. A. Videntibus illis elevatus est. (CAO 5392)

263. RS. Ascendo ad Patrem neum. VR. Deum meum et deum vestrum. (CAO 6125)

264. IM. Post ut occasum resolvit. (RH 15186)⁴⁸
 265. VR. Ascendit deus in iubilacione. (CAO 7952)
 266. IN EVANG. A. Ascendo ad Patrem meum et Patrem vestrum et deum vestrum. (CAO 1493)
 267. <ALIA> A. Nisi ego habiero Paraclitus non veniet. (CAO 3882)

AD III^a AD VI^a ET AD IX^a

268. A. Cumque intuerentur. (CAO 2063)
 269. A. Robago Patrem meum et alium. (CAO 4662)
 270. A. Illi autem profecti predicaverunt ubique. (CAO 3176)
 271. RS. Ascendo ad Patrem meum et Patrem. VR. Deum meum et deum vestrum. (CAO 6125)
 272. RS. Ascendens Christus in altum. VR. Captivam duxit captivitatem. (CAO 6120)
 273. RS. Ascendit deum in iubilacione. VR. Dominus in voce. (CAO 6122)
 274. A. Euntes in mundum universum. (CAO 2739)
 275. A. Dominus quidem Ihesus. (CAO 2419)
 276. A. Non vos relinquam orphanos, alleluia. (CAO 3941) /f. 9^v/
 277. A. Sic veniet quemadmodum. (CAO 4925)

AD VESPERAS

278. A. Videntibus illis elevatus est. (CAO 5392)
 279. RS. Tempus est ut revertar ad eum qui misit me. VR. Pacem meam do vobis. <P.> Rogo pro vobis. (CAO 7758)
 280. IM. Post ut. (RH 15186)⁴⁹
 281. VR. Ascendit deus in iubi<lacione>. (CAO 7952)
 282. <IN EVANG.> A. O rex gloriae domine virtutum. (CAO 4079)

DOMINICA I POST ASCENSA DOMINI IN LAUDIBUS

283. A. Viri galilei quid aspicitis in caelum. (CAO 5458)
 284. IN EVANG. A. Dum venerit Paracitus quem ego mit<am>. (CAO 2477)
 285. <ALIA> A. Haec locurus sum vobis ut non scandalizemini. (ASFe 1328)

IN VIGILIA PENTECOSTEN AD VESPERAS

286. A. Spiritus domini. (CAO 4998)
 287. RS. Repleti eunt omnes. VR. Loquebantur. <P.> Et convenit. (CAO 7530)
 288. IM. Beata nobis gaudia. (RH 2350)

48. A sobre, en lletra del final del segle XI, té l'inici de l'himne «Ihesu nostra redempcio» (RH 9582), propi de la festa de l'Ascensió.

49. En lletra del final del segle XI, a sobre, porta l'inici de l'himne «Ihesu nostra» (RH 9582).

289. VR. Loquebantur variis. (CAO 7100)
 290. <IN EVANG.> A. Ego mittam vobis Spiritus veritatis.⁵⁰
 291. VITATORIUM. Alleluia, Spiritus domini replevit orbe<m>. (CAO 1033)
 292. IM. Anni peractis. (RH 1126)
 293. A. Factus est repente de caelo sonus. PS. Magnus dominus. (CAO 2847, Ps. 47)
 294. A. Confirma hoc deus quod operatus. PS. Exurgat deus. (CAO 1873, Ps 67)
 295. A. Emitte Spiritum tuum et creabuntur. PS. Benedic. (CAO 2647, Ps 103) / f. 10/
 296. Vr. Spiritus domini replevit orbem. (CAO 8204)
 297. RS. Dum complerentur dies pentecostes. VR. Repleti sunt omnes Spiritu Sancto. <P.> Tamquam. (CAO 6536)
 298. RS. Repleti sunt omnes Spiritu Sancto. VR. Loquebantur variis linguis apostoli. <P.> Et convenit mul<titudo>. (CAO 7531)
 299. RS. Loquebantur variis linguis apostoli magna varietate, alleluia. VR. Repleti sunt omnes Spiritu Sancto et ceperunt loqui. <P.> Magnalia. Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto. Sicut erat in principio et nunc et semper, <et in secula... amen.> alleluia. (CAO 7101)

IN LAUDIBUS

300. A. Dum complerentur dies pentecostes. (CAO 2442)
 301. A. Spiritus domini replevit orbem. (CAO 4998)
 302. A. Repleti sunt omnes Spiritu. (CAO 4613)
 303. A. Fontes et omnia que mo<ventur>. (CAO 2889)
 304. A. Loquebantur variis linguis apostoli. (CAO 3634)
 305. RS. Repleti sunt omnes Spiritu. VR. Et ceperunt loqui. (CAO 7530)
 306. IM. Iam Christus. (RH 9215)
 307. VR. Loquebantur variis. (CAO 8126) /f. 10^v/
 308. IN EVANG. A. Accipite Spiritum Sanctum. (CAO 1234)

AD PRIMA, <AD III^a AD VI^a, AD VIII^a>

309. A. Spiritus domini replevit <orbem terrarum>. (CAO 4998)
 310. A. Dum complerentur dies <Pentecostes, alleluia>, venit laus. (CAO 2441)
 311. A. Advenit ignis divinus. (ASFe 1345)
 312. A. Repleti sunt omnes. (CAO 4613)
 313. RS. Spiritus domini replevit. VR. Et hoc quod continet omnia. (CAO 7689)
 314. RS. Repleti sunt omnes. VR. Et ceperunt loqui. (CAO 7530)

50. A sobre, en lletra del final del segle XI, té l'inici de l'antífona «ALIA. Audistis quia dixi vobis» (CAO 1520).

315. RS. Loquebantur variis. VR. Magnalia dei. Gloria. (CAO 7100)

AD VESPERAS

316. A. Spiritus domini replevit. (CAO 4998)⁵¹

317. RS. Advenit ignis divinus. VR. Invenit <eos> concordēs caritate, et con<cordes...inundans> divinitas deitatis. <P.> Et tribuit eis. (CAO 6053)

318. IM. Te cencies mille. (RH 20033)

319. VR. Loquebantur variis. (CAO 8126)

320. <IN EVANG.> A. Audistis quia dixi vobis. (CAO 1520)

< ALIA> RESPONSORIA

321. Rs. Loquebantur variis linguis apostoli. VR. Repleti sunt omnes. <P.> Magna<lia> proud Spiritus Sanctus <dabat eloqui> illis, alleluia. (CAO 7101)

322. RS. Iam non dicam vos servos. VR. Quorum remiseritis. <P.> Accipite. (CAO 7030)

323. RS. Spiritus Sanctus replevit totam domum <ubi erant apostoli> et apparuerunt <illis dispertite...eorum>, et repleti. (CAO 7694)

IN VIGILIA SANCTI IOHANNIS BAPTISTE

...../ f. 11/

324. A. Ne timeas a facie eorum. PS. Domine quid multi<plicati>. (CAO 3862, Ps 3)

325. VR. Iustus ieremi<nabit>. (CAO 3549)

326. A. Misit dominus manum suam. PS. Cum invocarem. (CAO 3785, Ps 4)

327. A. Ecce dedi verba mei in ore tuo. PS. Verba mea (CAO 2502, Ps 5)

328. A. Dominus ab utero vocavit me. PS. Domine dominus noster. (CAO 2400, Ps 8)

329. VR. Iustus ut pal<ma>. (CAO 8117)

330. A. Posuit hos meum dominus quasi gladium. PS. In domino confi<do>. (CAO 4345, Ps 10)

331. A. Formans me ab utero servum sibi dominus. PS. Domine quis habita<bit>. (CAO 2891, Ps 14)

332. A. Reges videbunt et consur<gent>. PS. Benedicam dominum. (CAO 4595, Ps 33)

333. VR. Gloria et honore. (CAO 8081)

334. RS. Fuit homo missus a deo. VR. Erat Iohannes in deserto predicans. (CAO 6750)⁵²

335. Rs. Helisabet et Zacharie magnum virum. VR. Fuit homo missus <a deo cui nomen> erat Iohannes. <P.> Qui viam domini. (CAO 6652)

51. En lletra del final del segle XI, a sobre, té el mot «Alleluia», posat al principi de l'antífona.

52. Al marge dret, en lletra del final del segle XI, porta l'afegitó «Er parare», que és la «Petitio» del responsori.

336. RS. Ipse preibit ante illum in spiritu <et virtute...patrum in fi>lios. VR. Tu puer propheta altis<simi>. <P.> Parare do<mino>. (CAO 6991)⁵³
337. RS. Priusquam te formarem in utero. VR. Posui verba mea in ore tuo. <P.> Et prophetam. (CAO 7435)
338. RS. Descendit angelus domini ad Zacha<riam>. VR. Ne timeas Zacha-/f. 11^v/ria] oracio tua. <P.> Et abebit nomen. (CAO 6409)
339. RS. Gabriel angelus apparuit Zacharie dicens. VR. Erit enim magnus coram domino <vinum et siceram> non bibet. <P.> Et multi in nati<vitate>. (CAO 6757)
340. RS. Innuebant patri eius quem vellet. VR. Apertum est os Zacharie et. (CAO 6970)
341. RS. Ecce constitui te odie super gentes. VR. Antequam exires de vulva. <P.> Ut evellas. (CAO 6580)⁵⁴
342. RS. Inter natos mulierum non surrexit. VR. Fuit homo missus a deo. (CAO 6970)⁵⁵

IN LAUDIBUS

343. A. Haelisabet Zacharie magnum. (CAO 2639)
344. A. Innuebant patri eius quem vellet. (CAO 3353)
345. A. Iohannes vocabitur nomen eius et in na<tivitate>. (CAO 3504)
346. A. Tu puer {puer} propheta altissimi vocaberis. (CAO 5218)
347. A. Inter natos mulierum non surrexit. (CAO 3370)
348. RS. Posuisti domine. VR. Coronam de la<pide>. Gloria. (CAO 7412)
349. IM. Ceteri tantum cecinere. (RH 2537)
350. VR. Magna est gloria eius. (CAO 8130)
351. IN EVANG. A. Apertum est os Zacharie et prophetavit dicens. (CAO 1448)

AD ORAS

352. RS. Iustus ierminabit. VR. Plantatus. (CAO 7060)
353. RS. Posuisti domine. / f. 12/ VR. Coronam de lapide. (CAO 7412)
354. RS. Magna est gloria eius. VR. Gloriam et magnum. (CAO 7114)
355. A. Nazareus vocabitur puer iste. (CAO 3858)
356. A. Puer qui natus est nobis plusquam. (CAO 4412)
357. A. Iohannes est nomen eius, vinum <et siceram non bibet>, et multi in nati<vitate>. (CAO 3498)

AD VESPERAS⁵⁶

358. A. Iohannes vocabitur <nomen eius>, et in nativi<ta>te. (CAO 3504)

53. Les síl·labes «in fi» del text del responsori també es troben afegides, en lletra del final del segle XI, en el marge esquerre del foli.

54. A sobre, en lletra del final del segle XI, té l'inici de l'antífona «Iohannes est nomen» (CAO 3498).

55. Sota el text del responsori, en lletra del final del segle XI, té el text «Tuam ero com dono tuum» i al començament de la línia següent, el mot «Dilectus».

56. Sobre la rúbrica, en lletra del final del segle XI, hi ha l'inici de l'antífona «Ipse preibit» (CAO 3403).

359. RS. Hic precursor dilectus et lucerna lucens ante dominus in eremo.
VR. Fuit in deserto predicans. <P.> Sed et agnum dei. (CAO 6837)
360. IM. Ut queant laxis, *totum*. (RH 21039)
361. VR. Iustus ierminabit. (CAO 8116)
362. IN EVANG. A. Elisabet impletum[est] tempus pariendi. (CAO 2637)
363. <ALIA> A. Ipse preibit ante illum. (CAO 3403)
364. <ALIA> A. Ex utero senectutis et sterilis. (CAO 2753)

IN NATALE SANCTORUM IOHANNIS ET PAULI
AD VESPERAS

365. A. Adstiterunt iusti ante dominum et ab invicem non sepa<rati>. (CAO 1505)
366. A. Haec est vera fraternitas que numquam. (CAO 3003)
367. RS. Isti sunt duo viri misericordie. VR. Isti sunt due <olive> et duo candelabra. P. Dominatore huniverse terre. (CAO 7015)
368. RS. Beati marti/f. 12^v/res Christi Iohannes et Paulus. VR. Unus spiritus et un fides <erat> in eis. <P.> Nobis autem. (CAO 6177)
369. RS. Haec est vera fraternitas que numquam potuit. VR. Ecce quam bonum. <P.> Contempnentes. (CAO 6808)

IN LAUDIBUS

370. A. Paulus et Iohannes dixerunt Iuliano: Nos unum deum. (CAO 4251)
371. A. Paulus et Iohannes dixerunt ad Terentianum: Si tuus <dominus est...cum illo> nobia aliud. (CAO 4250)
372. A. Ihoannes et Paulus cognoscentes tiranniden <Iuliani> faculta<tes>. (CAO 3499)
373. A. Sancti Spiritus et anime iustorum. (CAO 4735)
374. A. Iohannes et Paulus dixerunt ad Galli<canum>: Fac vo<tum>. (CAO 1500)
375. IN EVANG. A. Isti sunt due olive et duo candelabra. (CAO 3438)

AD VESPERAS

376. <IN EVANG.> A. Istorum est enim regnum. (CAO 3451)
377. <ALIA> A. Gaudent in celis ani<me>. (CAO 2927)⁵⁷

IN VIGILIA BEATI PETRI APOSTOLI
AD VESPERAS

385. A. Ave sacer gloriose,
ave apostole Christi inclite,
beatissime Petre,
in quem origo hac fundamentum eccle[sie]...⁵⁸

57. En lletra de mitjan segle XI, a sobre, porta l'inici de l'antífona «Astiterunt iusti ante» (CAO 1505).

58. A sobre, a l'inici de l'antífona, en lletra de mitjan segle XII, hi ha «De feria», que podria ser interpretat com si les primeres vespres de l'ofici poètic de la festa de l'apòstol sant Pere quedessin suprimides, cosa força rara.

RESUM

La importància dels fragments d'Antifonari de l'Ofici que publiquem rau en el fet que poden ser datats en el primer quart del segle x, i que procedeixen de la catedral de Sant Nazari de Besiers. Són, doncs, el primer testimoni manuscrit que tenim d'un Antifonari de l'Ofici pertanyent a l'antiga Narbonesa. Ens mostren també un tipus de llibre litúrgic on les antífoes i els responsoris són col·locats en el lloc que els correspon en la celebració de l'ofici diví, junt amb els inicis dels himnes de cada festivitat. Vénen a ser doncs un pas important en la formació dels futurs breviaris.

ABSTRACT

The importance of the studied fragments of an Office's Antiphonary lies in its probable datation in the first quarter of 10th century, and in its procedence from Saint Nazarie Cathedral at Beziers. They are, thus, the first written witness of an Office's Antiphonary belonging to the ancient region of the *Narbonensis*. They also show us a kind of liturgical book where antiphons and *responsoria* are located in the corresponding places following the order of celebration of the Divine Office, together with the hymns of every festivity. Thus, they are to be taken as an important step in the formation of future breviaries.